

NIO

Reformo de la alfabeto kun
originala skribosistemo por

nova *skribo*

rapida
de la lingvo Esperanto

UNUA GRADO

~uj. otvlu

DUA GRADO

~uj. & b

TRIA GRADO

~uj. kio

kun tabelo por adaptigo al aliaj lingvoj

Reformo de l'alfabeto

N O V A Rapida Internacia S K R I B O

Observante, hodiaŭ, en epoko de gēnerala dinamismo kaj manko da tempo, la diversajn skribformojn de l' homoj, ni tuj povas konstati, ke eble neniu homa agaĵo rezultas tiel fuŝata, kiel la permana skribo. Analizante, fakte, nian skribaĵon, ni konvinkiĝas, ke eĉ nek unu litero havas tute normalan, alfabetan formon! Kaj oni ja scias pro kio tio okazas: pro la troa rapideco en skribado, nome pro tio ĉar la klasikaj literoj estas tre temporabaj, t. e. postulantaj tro da tempo por esti akurate skribataj kaj skribante rapide, oni ilin neeviteble deformas.

Krome, la nombraj popoloj de la mondo, uzantaj diversajn alfabetojn, bezonas, hodiaŭ, ankaŭ unu komunan, facilan alfabeton por klara kaj rapida skriba interkomunikado de pensoj.

Naskiĝintaj antaŭ miljaroj, la antikvaj literoj forestas je la necesaj rekvizitoj, kiuj respondu al la aktualaj bezonoj de skribo klara, universala kaj rapida, kaj estas tempo, fine, adopti ne nur iun novan, pli racian alfabeton, sed ankaŭ novan sistemon por skribi pli rapide, pli facile kaj pli klare.

Nu, la NOVA rapida SKRIBO respondas sendube al tiuj postuloj. Ĝi posedas ĉiujn kvalitojn por fariĝi UNIVERSALA SKRIBO de l'estonto; krome, ĝi donas veran plezuron al skribanto, kiu ĝin skribas kvazaŭ li estus desegnanta.

La signoj-literoj de la N.S. estas treege simplaj - la plej simplaj 28 signoj, kiuj estas eble elpensi - kaj oni kunmetas ilin, kie oportune, laŭ la malmultaj, tute logikaj, reguloj, facilaj ankaŭ por analfabetoj, kiuj estas, bedaŭrinde, ankoraŭ tre nombraj en la mondo, kaj tio plejparte pro la arkaika kompliko de la diversaj (pli ol dudek!) alfabetoj ankoraŭ uzataj, sur nia planedo.

La plej nova kaj certe plej simpla inter ĉiuj ekzistantaj alfabetaj skriboj, la NOVA SKRIBO prezentas, pro ĝia klareco, simpleco kaj originaleco, iaspecon de "permana preso".

Konsistanta el 28 tre facilaj kaj inter ili mal similaj signoj, la nova alfabeto estas kreita por la lingvo Esperanto, ĉar la plej fonetika; sed ĝi estas facile adaptebla ankaŭ al la aliaj lingvoj.

Dum kelkaj signoj-literoj similas, parte, al literoj jam ekzistantaj, la formo de unuopaj novaj literoj devenas el la formo de kelkaj al ili similantaj objektoj, kies nomo (en esperanto) komencas per la sama sono-litero.

Tiel, ekzemple, la litero . (A) similas al "atomo", la o (S) al "suno", la) (L) al "luno" ktp. Tiamaniere ĉiuj, speciale infanoj, povas tute facile asimili ilin. Sed, krom ĉio, la plej gravaj karakterizoj de la Internacia Skribo estas ĝia rapideco en uzado kaj maksimuma klareco, ecoj tiom pli necesaj, hodiaŭ, en epoko de rapidemo, sur ĉiuj kampoj, kaj de la ĉiam pli intensaj rilatoj inter popoloj kaj individuoj de la plej diversaj kulturoj

La uniformigo de la alfabetoj signos ankaŭ gravan paŝon al la spirita kaj ĝenerala alproksimiĝo de la popoloj.

Ke tiu problemo estas aktuala, oni povas kompreni el la sekvanta ekstrakto el monata bulteno "Internaciaj novaĵoj" kontaktiĝanta kun UNESCO.

Sub titolo: "Diplomatiaj iniciatoj por unuigo de la alfabeto", la bulteno, foje, skribis:

.....Antaŭ kelkaj semajnoj Hindujo proponis al la Ĝenerala Konferenco de UNESCO, ke oni prenu iniciaton por studi skribon komuna al ĉiuj popoloj.

Nun ni ekscias, ke la Ĝenerala Konsulo de Libano en S.Paolo (Brazilo) lanĉis l'ideon de monda kongreso por starigi la problemon de unuigo de la alfabetoj uzataj en la mondo; si-dejo de la kongreso estus Biblos (Libano), kiu estas rigardata, far' de fakuloj, kiel la unua lulilo de la alfabeto...

La propono estas jam akceptita, far' de la aŭtoritatoj de

Biblos, kiel ankaŭ de la Brazila Societo por la Progreso de Scienco, de la Konsilio de Rektoroj de la Brazilaj Universitatoj, de la Societo de Elektronaj Komputoroj, de la inĝeniera Instituto de San Paolo, de la Kultura Unuiĝo Libano-Brazilo.

Krome, la Konsulo el Libano dr. Joseph Naffah, kontaktiĝis kun esperantistaj medioj por kunagordi la rolon, kiun devus ludi, en tiu iniciato Esperanto, ankaŭ pro la fakto, ke la suprecititaj instancoj staras avangarde sur la specifa kampo de lingvistika internacia kompreno. Saman opinion rilate al rolo de Esperanto havas ankaŭ dr. Je Laiŝi, vicpresidanto por la reformo de la Ĉina skribo. En Biblos devus ankaŭ starigi, laŭ la unua projekto, konstanta Centro por studado de la problemo, kaj biblioteko de la alfabetoj kaj skrib-sistemoj..

EL "LINGVAJ DEMANDOJ" de L.L.Zamenhof:

....."Certe ia akademio, aŭ kongreso, penos iam elpensi pli oportunajn skribajn formojn por kelkaj literoj (ĉar ne sole la literoj kun signetoj, sed ankaŭ multaj aliaj literoj havas formon tre maloportunan); sed tio ĉi estas tute alia demando, kiu la lingvon mem tute ne tuŝas: ĝi estas ne demando de lingvo, sed nur demando de oportuneco de la skribado".

A L F A B E T O

La 28 sonoj de la lingvo Esperanto estas reprezentataj per la jenaj 28 signoj-literoj, kies normala kliniĝo estas Ĉirkaŭ 60° rilate kun la linioj.

a	b	c	ĉ	d	e	f	g	ĝ	h	ĥ	i	j	ĵ
.	ĉ	ĉ	ĉ	ĉ	-	/	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	T
+)	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ	ŝ
k	l	m	n	o	p	r	s	s	t	u	ŭ	v	z

Inter tiuj ĉi literoj estas: l' alta (du-ŝtupa), nome la "t" - kiel.... "turo"-, 16 estas mezaltaj (unu-ŝtupaj) kaj 11 etaj (duon-ŝtupaj).

La unu-ŝtupaj literoj estas 16:

l (c l , p o t +) 7 9 1 s , 7

La duon-ŝtupaj estas 11:

. - u u i i ~ u o o \

Ankaŭ rilate al larĝeco ekzistas unu-ŝtupaj kaj duon-ŝtupaj literoj, nome:

la unu ŝtupon larĝaj estas kvar : T + ~ 7

kaj la duon-ŝtupe larĝaj, 24 :

Ĉiuj la aliaj (24) estas duon-ŝtupe larĝaj.

La klasika supersigno $\hat{\ }^{\ }^{\ }$ malaperas el la Nova Alfabeto; ĝi reaperas nur en kelkaj raregaj kazoj de la 3-a grado, nome :

por igi $\hat{c} = c$ kaj $\hat{o} = o$

kiel oni povas vidi en la Ĝ. Ekzercaro.

KURIOZA RIMARKO de la Nova Skribo estas tiu, ke ja deko el la alfabetaj literoj (a-e-h-ĥ-i-j-k-n-r-s) same aspektas kaj estas egale legeblaj ankaŭ renversite, kaj tri el ili (a-k-s) ja eĉ de kvar flankoj rigardataj, havas ĉiam tiun saman egalan formon.

Alia notinda rimarko de la N.S. estas la fakto, ke la tempo porabeco, nome la tempo bezonata por skribi unuopajn literojn, estas inverse proporcia kun la denseco, aŭ ofteco, en uzado, de la samaj.

Tiel, ekzemple, la "a" estas la malplej temporaba litero kaj la plej ofte revenanta en la skribado; dum la "u" estas la plej temporaba, inter la vokaloj, kaj la malplej ofte revenanta, en la esperanto lingvo. Laŭ skrib-rapideblo, la "a" estas sekvata, laŭorde, de "e", "i", "o", "u".

La difinita proporcio validas, ĝenerale, plimalpli, ankaŭ por la konsonantoj.

Skribo laŭ tri gradoj

Per la Nova alfabeto oni povas skribi laŭ tri gradoj:

I- g r a d o, la plej ordinara, konsistas el simpla apudmetado de literoj, kiel ĉe preso.

Ĝi povas nomiĝi ankaŭ p o l i t e r a skribo, aŭ "permana preso".

II-g r a d o, la plej indikita por korespondado, konsistas el posilaba kunmetado de vortoj. Laŭ ĝi, fakte, la silaboj, ĝenerale, disiĝas unu de alia, kaj la skribaĵo mem fariĝas po-si-la-ba.

III-g r a d o, la plej rapida, konsentas, kiam oportune, kunigi du aŭ pli da silaboj en vorto, por mallongigi la vorton mem.

Ĉi reguloj, tamen, koncernantaj la nombron da literoj, aŭ silaboj, kunligeblaj respektive laŭ la tri gradoj, ne pretendas esti strikte rigidaj; ili estas verdire, sufiĉe elastaj: tiel, nome, ke, anstataŭ skribi, ekzemple, tute politere, laŭ la unua grado, ni povas, ĉi kaj tie, kunigi - se maksimuma klareco tion konsentas - po du kaj, kelkfoje, eĉ po tri da literoj en unu litergrupon. Analoge, skribante laŭ la dua grado, oni povas kunligi, en saman kunmetaĵon, kelkokaze ĝis po du silaboj, kondiĉe ke tia kunmetaĵo estu logika kaj facile legebla. Same elasta, kiel oni vidos sekve, estas ankaŭ la tria grado.

La interpunkciaj signoj, ĉe la Nova Skribo, estas tiuj samaj, kiel ĉe la ordinara skribo, krom de la punkto, kiu estas anstataŭata per duobla komo (,,) aŭ, prefere, per du-centimetra libera spaco lasita post la fino de frazo. Ankaŭ la "streketo"(-) estas indikata per unu streko duoble longa, aŭ per du mallongaj, unu supre de la alia (aŭ -).

D U A G R A D O

Sekvos, ĉi sube, la tute simplaj kunmetaĵoj de ĉiŭ unuopa konsonanto (laŭ alfabeto ordo) kun po ĉiu unuopa vokalo (a-e-i-u-o).

La konsonantoj, laŭ la alfabeto ordo, estas:

b c ĉ d f g ĝ h ĥ i j ĵ k l m n p r s ŝ t ŭ v z

Tabelo de du-literaj silaboj

La konsonantoj kun vokalo 'a', nome: A-silaboj:

b	c	ĉ	d	f	g	ĝ	h	ĥ	i	j	ĵ	k	l	m	n	p	r	s	ŝ	t	ŭ	v	z
BA	CA	ĈA	DA	FA	GA	ĜA	HA	ĤA	JA	ĴA	KA	LA	MA	NA	PA	RASA	ŜA	TA	ŬA	VA	ZA		

La konsonantoj kun vokalo 'e', aŭ E-silaboj:

b	c	ĉ	d	f	g	ĝ	h	ĥ	i	j	ĵ	k	l	m	n	p	r	s	ŝ	t	ŭ	v	z
BE	CE	ĈE	DE	FE	GE	ĜE	HE	ĤE	JE	ĴE	KE	LE	ME	NE	PE	RE	SE	ŜE	TE	ŬE	VE	ZE	

La konsonantoj kun vokalo 'i', aŭ I-silaboj:

b	c	ĉ	d	f	g	ĝ	h	ĥ	i	j	ĵ	k	l	m	n	p	r	s	ŝ	t	ŭ	v	z
BI	CI	ĈI	DI	FI	GI	ĜI	HI	ĤI	JI	ĴI	KI	LI	MI	NI	PI	RI	SI	ŜI	TI	ŬI	VI	ZI	

La konsonantoj kun vokalo 'u', aŭ U-silaboj:

b	c	ĉ	d	f	g	ĝ	h	ĥ	i	j	ĵ	k	l	m	n	p	r	s	ŝ	t	ŭ	v	z
BU	CU	ĈU	DU	FU	GU	ĜU	HU	ĤU	JU	ĴU	KU	LU	MU	NU	PU	RUSU	ŜU	TU	ŬU	VUZU			

La konsonantoj kun la vokalo 'o' aŭ O-silaboj:

b c c d , r r n n i t BO CO ĈO DO
 FO GO ĜO HO -
 - ĴO KO LO MO
 NO PO RO SO ŜO
 TO ŬO VO ZO

Kiel videblas el la antaŭa tabelo, la -A, -E, -I, -U, silaboj estas formitaj tute simple: tie, kie finas la konsonanto, oni postmetas vokalon; dume la -O estas, ĝenerale, indikata per "fuziiĝo" kun la antaŭ ĝi staranta konsonanto.

Pri movebleco de la literoj

Laŭ la unuagrada skribado, la literoj, principe, ne moviĝas de ilia alfabetaj pozicio; laŭ la dua kaj tria gradoj, la etaj (duonŝtupaj) kaj la mezaj (unuŝtupaj) literoj povas, laŭoportune, moviĝi, ĉu supren ĉu suben, de tiu ilia alfabetaj pozicio (bazo). Nur la "f" kaj "v" restas ĉiam kvazaŭ "pendantaj" sub de la baz-linio; ili povas nur, en kelkaj kazoj de la tria grado, ekleviĝi iomete pli supren, post la vokaloj "e" kaj "i" - kiel oni vidas sekve - sed ili restas karaktere "subbazaj" - literoj.

RIM. - Kiam en unu silabo, aŭ literkunmetaĵo, estas du literoj divers-ŝtupaj, la precedencon por resti en la alfabetaj pozicio havas tiu pli alt(ŝtup)a. Kaj se la du literoj estas samŝtupaj, tiam la precedenco resti sur la bazo apartenas, ĝenerale, al la unua litero.

Ĉiuj literoj konservas, ĝenerale, sian alfabetan grandon. Neniu el ili povas esti pligrandigita, krom de la "i" ascendantaj, kiu, antaŭ kelkaj literoj, ĝuas relativan "liberecon" altiĝi. Tiu sama litero "i", male, kiam ĝi estas descenda, (ĉefe post vokalo "e"), devas esti treege kurta.

h e n . m r n l
 ~ ~ ~ ~ ~
 ~ ~ ~ ~ ~

TIMI ĈISTO IS-
 MO ABISMO
 FEINO INO TE-
 INO NEI OBEI
 PEREI DANTEISTO
 MEJLO PAJLO SIN

La ununura alta (duŝtupa) litero "t", staranta sur la bazlinio, estas absolute nemovebla de tiu ĝia alfabeto pozicio, sed ĝi povas esti ofte reduktita - ĉu supre, ĉu sube - kelkfoje eĉ ambaŭflanke samtempe.

√ ʒ. ʒ (+) ʒ t . ʒ t ʒ. (

LISTO DATMO
SPERTO KELTO
STRIKTE ASPERTO
TAŬĜA AŬTO

Kelkfoje povas esti reduktitaj iomete ankaŭ la mezgrandaj literoj; sed tio nur en la tielnomataj "specialaj kunmetaĵoj", kiel: kr-dr-fr-pr-lb-ld-lk-lt-lv-mb-mp-aŭ-faŭ-taŭ-mp (kun "p" renversita-v. paĝ. I2)

kr dr + fr + fr +. dr 2 (60

ALBUMO ALDO
KALKO KARDO
MB TOMBOLO

ʒ. ʒ ʒo ʒo ʒo ʒo ʒo ʒo ʒo ʒo

PALMO MAŬRO
FAŬNO TAŬRO
MP MPO PUMPI
PUMPO IMPERIO
IMPLICI IMPETI
IMPOSTO IMPORTI
IMPUTI

kr dr ʒl ʒl ʒl ʒl

La ascenda trajto de litero "u" povas, precipe post konsonantoj finantaj supre de la bazlinio, reduktiĝi jene:

cu cu ʒo ʒo ʒo ʒo ʒo ʒo ʒo

ĈIU ĈU FIULO
ĜUMO ĜUI IU
JURO KIU KUIRI
KURI NENIU SCIU
SPURO TIUTUJ
LIU LUI

ʒv ʒv cu ʒo ʒo ʒo ʒo

RIM. - La horizontala parentezo indikas, ke ambaŭ la du formoj sub ĝi estas uzeblaj; tamen pli simpla estas la unua (kaj pro tio konsilinda en korespondaĵo); dum la dua estas plejparte uzata en la tria grado.

La plej oftaj triliteraj silaboj

.r. kaj .l.

Kiam, en unu trilitera (aŭ plurlitera) silabo, la centra litero estas "r" (tra-bo, kre-vi, prava,), tiu ĉi kvazaŭ "fuziiĝas" kun la antaŭstaranta konsonanto

l.b	x.o	s.j	el	rr	rr	de	TRABO	KRADO
rt	l	rb	l	ll	ll	ly	PRAVA	PROTE-
el	ll	ll	ll	ll	ll	ll	STO	PRI PRE-
							MIO	ADRESO
							GRIZA	AFRIKO
							LIBRO	TRO
							FROTI	PRUDEN-
							TO	DRONI
							KREVI	
							PRODUKTI	KRI-
							BRILO	OHRIDO
							VRINGI	

Kiam, en unu trilitera silabo, la centra litero estas "l" (a-tle-to, blo-vi, pla-va, fla-gri...) la "l" estas indikata per "kruciĝo" kun la komencsilaba, antaŭ ĝi staranta konsonanto.

ll	ll	ll	ll	ll	ll	ll	ATLETO	BLOVI
ll	ll	ll	ll	ll	ll	ll	PLAVA	FLAGRI
ll	ll	ll	ll	ll	ll	ll	PROBLEMO	
ll	ll	ll	ll	ll	ll	ll	SKLAVO	ĜLORO
ll	ll	ll	ll	ll	ll	ll	PLEJ	ŜLIMO
ll	ll	ll	ll	ll	ll	ll	KLINI	KLOPODI
ll	ll	ll	ll	ll	ll	ll	SLIPO	KLAŬ-
ll	ll	ll	ll	ll	ll	ll	STRO	PINGLO
ll	ll	ll	ll	ll	ll	ll	AMLETO	TUZLA

Kiam en vorto renkontiĝas du silaboj, kies la antaŭa finas per: k-l-n-r- (tak-to, pel-to, granda, ar-da...), tiujn ĉi literojn oni ligu, preferre, kun la konsonanto de la sekvanta silabo, tiel kreante ian specon de "supersilaboj", kiel: kso-kto lbo-ldo-lmo-lpo-lto-lvo-ndo-ngo-nfo-nko-nso-nto-rbo rdo-rfo-rĝo-rĝo-rlo-rmo-rpo-rso-rto...

٧ ٧

REAKTORO BILBAO
HEROLDO FUNDO
GRUNDO SANÇO

٧ ٧

BENRO MENSO
PENSI MARTO
MARMORO PENTO

٧ ٧

SARNIKO ARBO
ARGILO URSO
ORDO DORDISTO
FERMI

٧ ٧

ONDO TURBINO
SANKTA NINFO
KONKO ULTRA

٧ ٧

ESTUNTO ROMBO
BILTENO ALFA
ALFONSO ALÇO

٧ ٧

ALĜEBRO
ALKOHOLO
DISKO AKCEPTI

٧ ٧

SPEKTAKLO
SPORTO VALVOLO
KARNO HORLOGO
HORO

٧ ٧

HORO FORĜISTO
FORTO FLIRTI
KARPO ALPO
FRAN DAJO

٧ ٧

ELTENI ALVENI
GRIZA AGROPRO-
DUKTO GAMBO
OMBRO

٧ ٧

SAŬCO SAŬMO
SEKSPIRO ŜERCI
ATMOSFERO
ONTARIO ORTO

٧ ٧

OOMOTO PALERMO
POTENCU VERGO
RABDO SPLITO

٧ ٧

RANĜI RAPSDIO
RASLO EMFIZEMO
RENVERSI

٧ ٧

REFLEKSO
PARVENUO
KOLTRO KOLZO
KOMBĖ KANKRO

٧ ٧

POŝTO ISLAMO
ISMAILO ISMO ISTO
ISTAMBULO ERST-
ERO OSTRO

Ciujn aliajn kombinaĵojn oni povos trovi en la Ĝ.E.

Kiamaniere skribi la literojn

Kiel oni ĝis nun vidis, en la unuagrada skribaĵo ĉiuj literoj konservas sian alfabetan grandon, kaj tio, ĝenerale, validas ankaŭ por la dua- kaj tria gradoj, ankaŭ se kelkaj literoj povas esti diversmaniere (descende aŭ ascende) skribitaj.

La "rektajn" signojn (i-j-f-t) estas pli praktike skribi ek de supre suben; tamen oni povas ilin skribi, se oportune, ankaŭ ascende, t.e. de sube al supre:

	TEDI TEISTO IE ĈIE NAJLO AJN NISRAJN BESTO POST FESTA TUFO FUTO FOJNO
--	--

Kelkajn literojn (b-c-ĉ-d-ĵ-l-m-r-z) oni povas skribi nur descende; kelkajn aliajn (g-p) nur ascende. Tamen ankaŭ ĉi lastajn oni povas skribi, kelkfoje, descende, nome: la "g", kiam ĝi troviĝas en sama trilitera silabo kun "v", kiel en vortoj: gvidi, gvardio, Gvineo ks.; kaj la "p", kiam ĝi estas "renversita" (b) kaj en kombino kun (post) 7 : 2 (mp), 2 (mpo), 2 (mpi), kiel en vortoj: ampero, lampo, tempio...

	BICIKLETO ĈEMIZO ĴALUZA ĜVIDI ĜVARDIO LINGVISTO MP MPO TEMPIO STUMPLI TEMPLIO SIMPLA LAMPO TREMPI
--	--

La "g" povos esti skribita descende, en kelkaj fremdaj, vortoj, ankaŭ se sekvata de "d", "f", "h"... (vidu Ĝ.E.)

RIM.-Fine de la tria grado, la "l" povos esti skribita ankaŭ ascende; sed tiam ĝi havos valoron de "il", nome: "il'ti" se ĝin ne sekvos aliaj vokaloj (a-e-u-o).

Ne tre konsilinda en la ordinara skribo, tiu ĉi regulo apartenas pli al la kvara (stenografia) grado.

Praktikaj sugestoj koncerne literon "s"

La litero o (s) estas skribata kelkfoje laŭ la senco de la horloĝ-montriloj, kaj kelkfoje je la kontraŭa senco. Oni povus tiurilate difini la jenan ĝeneralan regulon:

a)-la o (s) estas skribata horloĝ-montrile antaŭ ĉiuj ascendaj signoj, same kiel antaŭ ĉiuj tiuj literoj, kies eka trajto estas ascenda, kiel: g-ĝ-m-n-p. Krome ĝi estas horloĝ-montrile skribata antaŭ 'l' kaj 'r', kiel ankaŭ antaŭ 'ĵ' kaj 'z' (se ekzistas tiaj kombinoj?)

b)-la litero o (s) estas skribata malhorloĝ-montrile antaŭ ĉiuj descendaj literoj kaj litertrajtoj, nome antaŭ: b-c-d-f-h-t-ŭ-v

Handwritten examples of letters b, c, d, f, h, t, u, v with the letter 'o' written in clockwise and counter-clockwise directions.

SIMIO SFINGO SFE
RO MISIO REST-
ANTA STARTO SN-
OBO SPURO SMO-
KINGO SLAVONIO
SCIOSVENI TEKSI

c)-antaŭ la litero 'k', fine, la 's' povas esti skribata ambaŭsence, nome: horloĝ-montrile, kiam ĝi estas ligata kun (sube) la horizontala trajto de la signo + (k), kaj malhorloĝ-montrile, kiam ĝi estas ligata (sure) kun la ties vertikala trajto.

Handwritten examples of the letter 'k' with 's' written in both clockwise and counter-clockwise directions, attached to the horizontal and vertical strokes.

SKEMO SKLEROZO
SKOLO SKLAVO
SKIZI MAKSIM-
UMF EKSTER
TEKSTO ALASKO
MOSKVO SKAŬ

La finvorta o (s)

La finvorta o (s) de la verboj estas horloĝ-montrile indikata post la ascendintaj literoj kaj liter-trajtoj, kaj malhorloĝ-montrile post tiuj descendaj. Post la "spiralformaj" (bo-no-ro-ŝo-lo), la fina 's' estas indikata per la "kluzo" kompleta de la "spiralo", jene:

bo no ro ŝo lo
bos nos ros ŝos los

Handwritten examples of the words 'bos', 'nos', 'ros', 'ŝos', 'los' showing the spiral closure of the final 's'.

SKRIBOS VENOS
APEROS TUŜOS
PELOS BRULOS;
ENOS

RIMARKO:- Kiam tuj post la menciitaj "kluzoj" *o e u*
o e u (bos-nos-ros-ŝos-los) sekvas vokalo, tiam la "kluzo"
 egalas al: os+la vokalo, se, male, post la kluzo venas kon-
 sonanto, tiam ĝi havas valoron de: o+la konsonanto.
 Ekzemploj:

<i>o. o o o o o o o o o</i>	BOS-A-E-I-O-U
<i>o. o o o o o o o o o</i>	BORDERI BODIO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	BOHEMO BOKA-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	LO BOFRONTO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	BOLI BOKSI BOSKO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	--- NOBELO NOB-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	LA NOCIO HODO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	NOKTO NORDO NO-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	STALĜIO NOVA RO-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	BO RODO ROKO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	ROLO ROSA ROSO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	ROSI ROSE ROSU
<i>o. o o o o o o o o o</i>	BROSI BROSO BR-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	OSE BROSU ROSINO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	ROTO ROSTO ROZO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	ROYINJO ŜOFORO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	ŜOHTI ŜOKI ŜOPE-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	NO ŜORTO ŜORBE-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	TO ŜOSO ŜOSEO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	ŜOTO ŜOVI ŜOVELI
<i>o. o o o o o o o o o</i>	LOBO LODO LOFI
<i>o. o o o o o o o o o</i>	LOGIKO LOGO LOĜI
<i>o. o o o o o o o o o</i>	LOKO LOKSIO LOKU-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	STO LOLO LONGA
<i>o. o o o o o o o o o</i>	LOMBARDO LONDO-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	NO LOPO LORANTO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	LORDE LORIO LORI-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	SO LORNO LOTO LO-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	VENO LOZA LOTUSO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	LOZANĜO LOĜEJO
<i>o. o o o o o o o o o</i>	SERĈOSTEDOS RE-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	ĜOS REĜOS HEL-
<i>o. o o o o o o o o o</i>	POS ĈESOS PETOS
<i>o. o o o o o o o o o</i>	HAVOS UZOS
<i>o. o o o o o o o o o</i>	ESPĜEROS
<i>o. o o o o o o o o o</i>	
<i>o. o o o o o o o o o</i>	
<i>o. o o o o o o o o o</i>	

Ĉar en la N.S. ne ekzistas la tiel nomataj "kunligaj streketoj", kie finiĝas unu litero, komencas la alia, kondiĉe ke la kunmetaĵo ne rezultu ambigua. En tiaj eventualaj, treege maloftaj, kazoj, oni skribu la literojn d i s e , precipe en korrespondaĵo, kie oni postulas maksimuman klarecon.

Cetere, kiam estas pli praktike kaj pli rapide skribi dise du literojn - ankaŭ interne de unu sama silabo - oni tion rajtas fari en ĉiuj gradoj.

Ofte, la sistemo mem devigas fari tiajn interrompojn en vortoj, precipe ĉe renkontiĝo de vokaloj kun "l" kaj kelkaj aliaj videblaj ĉi sube:

L) U) U) U) C) O) E) E) E) L)	BEL BIE BIL BRIE CEL CIL ĈEL ĈIE DEL
Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ)	GEL ĜIE ĜIL ĜIEL HEL HIL HIE IEL EL ĴEL ĴIL
L) -) I) T) +) X) X) X) X) L) L)	KEL KIL KIEL KRIE LEL LIL MEL MIL MIEL
2) N) N) N) N) N) N) N) N)	NEL NIL NEL PIL PIE
Q) L) V) V) V) V) Z) Z) Z) L)	POL REL RIL ROL RIEL ZEL ZIE ZIL TEL
h) h) h) h) h) h) h) h) h) h)	TIL TIE TRIE FOB FOC FOĈ FOD FOĜ FOĜ ĜOB ĜOĈ ĜOD
Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ) Ĥ)	ĜOF ĜOL ĜOS ĜOY VOB VOĈ VOD VOĜ ZOB ZOĈ ZOD
TL TE TL TL TL TL TL TL TL TL TL	ZOL ZOM ZOG ZOG ZOR
To To To To To To To To To To	ZOS ZOŜ ZOT ZOV ZOZ

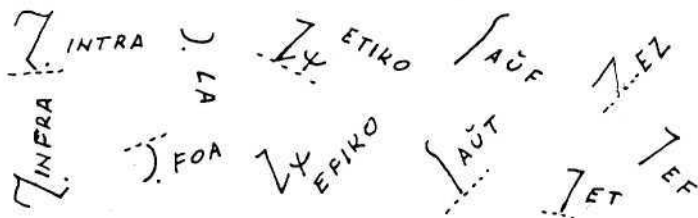
Analogaj "disiĝemaj" literoj reprezentas, cetere, iun kvazaŭ providencan, tre oportunan rimedon kontraŭ la klasikisma tendenco krei, precipe en momentoj de hastado, tiujn monstraĵajn kunligaĵojn de literoj, kiuj rezultus el kunligo, en saman tutaĵon, de ĉiuj la - ofte tre nombraj - literoj, el kiuj konsistas la modernaj vortegoj populantaj ĉiam pli dense la lingvojn hodiaŭ. Vortojn kiel: aerodinamismo, strumentalismo, elektroteknikisto....

Tian devige disigan - kvazaŭ ripozigan - rolon ludas tre efike ankaŭ la atom-forma litero .(a), kiel la plej ofta vokalo en preskaŭ ĉiuj lingvoj de la mondo.

Pri ambigvaj kazoj

Ĉe la skribado de izolitaj literoj, aŭ silaboj, sur senlinia spaco, povas, kelkfoje, ekesti ambigvaj kazoj. Ekzemple: ĉu "tri" aŭ "fri"? ĉu "la" aŭ "foa"? ĉu "zi" aŭ "efi"? - Ĉar, fakte, la kunmetaĵoj reprezentantaj la tri parojn de vorteroj estas, pli malpli, po du similaj; diferenco nura estas, ke la unu signo (vortero) de ĉiu paro kuŝas sur la bazlinio, kaj la dua sub ĝi.

En tiaj, eventuale ambigvaj kazoj - ankaŭ se tre ege raraj - oni indiku, kelkmaniere, la bazlinion por la dua formo, nome por tiu, kiu ne kuŝas surbaze. Alie: kiam la bazlinio ne estas indikita, oni konsideru ĝin ĉepiede de la unua vort-litero, nome tuj sub ĝi.

Kiam vorto komenciĝas per vokalo(j), tiu(j) ĉi kuŝas - ĉu dise, ĉu kuniĝe - antaŭ la komenca trajto de la sekvanta konsonanto.

.M 7 .v 0	ŝ (1)		z z z	f	f	AGRUMO ARĜILO
						AFIŜO AŬF AŬT
						EBLO EC EĈ
						EFEKTO
ŝ	o	u	i j	T	7 + -)	EGE EĜ EH EJ
						EĴ EK EL EM EMB
z	z	z	z	z	z	EMP EN EO EP
						ER ESP ESKESKO
						EŜ ET
z	z	z	z	z	z	EŬ EV EZ IB IC
						IĜ ID IF IQ IĜ
						IĤ IŜ
						IR IL IM IN IO
						IP IR IS ISKO
						DISKO
						ISTRA ISTO IŜ
						IT IV IZ OB
						OC OĈ OD
						OE OF OG OĜ
						OH OJ OĴ OK
						OL OM ON OP
						OR OS OŜ OT
						OY OZ UB UC
						UĈ UD UF
						UFO UĜ UĜUH
						UJ UŜ UK ULUM
						UN UO
						UR UR US UŜ
						UT UV UZ

(1) La \cap (\hat{s}) povas esti alligata sur la "i" ascenda; sed por eviti ke tia signo (\cap) simulu al litero \cap (g), oni povas, ĉe ambigvaj kazoj, anstataŭi la \cap (\hat{s}), per \hat{o} = \hat{s} .

$v = v\hat{e}$, $g = g\hat{o}$, $z = z\hat{o}$ MIŜO VIŜI NIŜ

Por eviti ke, mallevinte la literon 7 (z) sub la bazon, ĝi similu al "ef" (kvankam la horizontala trajteto de "z" estas duoble pli longa ol tiu de "è"), oni levu prefere la litero(j)n antaŭ ĝi.

Ĉiel ajn, ankaŭ la "z" rajtas esti mallevita; sed en tiu kazo oni pliklinigu rimarkinde ĝian descendan trajton, jene: ➔

Tiaforma "z", krome, havos, per si mem, valoron de "zi", kompreneble, se ne estos indikita post ĝi alia vokalo (a-e-o-u).

	UZINO BEZONO OBEZA UZEBLA UZI UZADO HUZO CEZARO REZERYO REZERYO DEZIRO DEZERTO ROZO
--	--

Analoge kiel "z" sub la bazo, povos esti pliklinita ankaŭ la parenforma litero "ĵ"; fariĝante, laŭ la samaj kondiĉoj, "-ĵi".

	UŜICE BEĴIGRAD MALĴALUZA
--	--------------------------------

Fine, ankaŭ la litero "l" - kiam ĝi kuŝas sub la bazo - fariĝas pli kurba kaj konsiderinde malplialtiĝas. Tiu formo, tamen, ne estas tre konsilinda.

	HELA HELIĜI HELE TELEFONO ŜVELI ŜVELA CELI BELE
--	--

Jen kelkaj aliaj logikaj kunmet-manieroj, por skribi pli rapide, laŭ la TRIA GRADO:

1) - en = "en": la vokalo "e" enestas en la eka trajto de "n" oportune pliklinita.

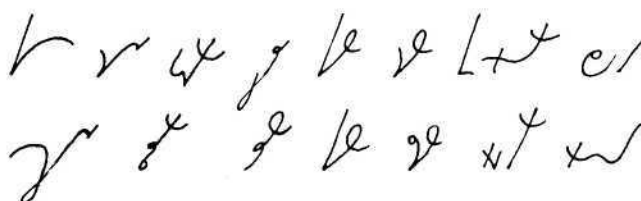
JEN JENE ĜENTO
PENTO RIMENO
TENI SEN

2) - re = "re": la "e" enestas en la samdirekta (eventuale iomete pli oblikva) daŭrigo de la "r"

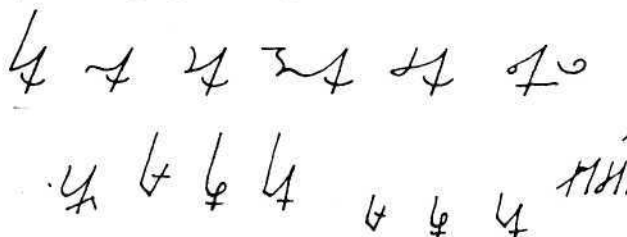
RENO BREDI
DREŜI FREŜA
ĜRE PRE KRE
TRE HRE

3) - Eta plialtiĝo de la ascendantaj "g"- "k"- "p"- indikas, ke ĉe la bazo de ili enestas vokalo "i". Por precizigi: la vertikalan trajton de la litero "k" oni skribas kutime descende; kiam ĝi, male, estas skribata ascende (kaj iomete pliklinite), ĝi signifas "ik".

TIGO LIĜI BRIKO
VIPI TIPO LIPO
TEKNIKO SCIIGI
ARIĜI MOVIĜI
SPIKO PIPO TIPO
SLIPO KRITIKO
KONIĜI TIKI

4) - Kiam la litero "u" estas sekvata de "k", tiu ĉi lasta povas esti alligita, sube, kun la "u": plilongigante ĝian descendan trajton.

TUKO NUKO
LUKO EĜNUKO
DUKO SUKERO
BUKEDO
ABUKIR TRUK
TRUK TRUK
FRUK FRUK
FRUK KIUDUKO

5)-La "t" ascenda sekvata de alia "t", descenda, signifas: "tut"

t t t t t t t t t t

TUTE TUTO SUR-
TUTO INSTITUTO
STATUTO TUT-
KORE ENTUTE

6)-La "t" kaj "f" ascendaj signifas, respektive, "ti" kaj "fi", kondiĉe ke ili ne estu sekvataj de alia vokalo (a-e-u-o).

t t t t t t t t t t
f f f f f f f f f f

NOTI NORTI
PORTI ARTIKO
ESTINTA EST-
ANTE FESTA
PARTA PARTIA
EFIKO RUTINO
FINE EFIMERA
FIASKO FASKO

7)-Se la "t" kaj "f" ascendaj estas iom pli ol normale klinitaj, ili signifas, respektive: "it-i" kaj "if-i", kompreneble, se je la loko de la fina "i" ne venas alia vokalo (a-e-u-o).

t t t t t t t t t t
f f f f f f f f f f

ŜVITI ĜLITI EVITI
SPITE PARITO
KRITIKO LITO RITO
TITOLO EDIFI
RIFO RIFUZI
INVITINTA
SITUO SIF(i)

RIM.- La rarajn fremdajn vortojn finantajn per "t" aŭ "f", anstataŭ per "(i)-ti" kaj "(i)-fi", -traktitaj en la du supraĵaj paragrafoj - oni skribu same kiel tiujn, nur oni kurtigu iomete la lastan trajton de "t"- "f" ascendantaj, aŭ, alie, oni skribu ilin descende.

t t t t t t t t t t
f f f f f f f f f f

RUT LOT KURT
POST PANDIT
GRIT HIT
ĈEKIT SPLIT
STRIT LIFŜIF
LIFTO ĈIF

Renverseblaj literoj

8)-Analoge kiel la litero ŝ (p), kiu povas esti renversita jam en la DUA grado (ŝ), en la TRIA ankaŭ la literoj: ĉ (d) kaj j (v) povas esti renversitaj kaj, iomete pli k $\underline{\text{l}}$ itaj, fariĝi respektive: "id-i", "iv-i"-kompreneble, se je la loko de la fina "i" ne estos indikita alia vokalo (a-e-u-o). En kiu kazo la du renversitaj literoj (d-v) - signifos respektive: "id", "iv" + la post ili indikita vokalo.

RIM.- La "v" renversita fariĝas ankaŭ "surbaza" litero.

$\text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ}$
 $\text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ} \text{ŝ}$

VIDI VIDA
 VIDO DECIDO
 DECIDO DECI-
 DA DECIDI
 ŜAFIDO VIVI
 VIVANTA VIVO
 AKTIVI - TIVOLI
 FRIVOLA SCIVOLE

9)-La "j" povas forlasi sian punktan supersignon, se oni ĝin iomete pliklinigas.

$\text{j} \text{j} \text{j} \text{j} \text{j} \text{j} \text{j} \text{j}$

IDOJ ARTOJ
 OVOJ EROJ LOJA-
 LA TEKŬOJ NEPOJ

10)-Krom kun la vokaloj: e-i-o-u-, kiel ni vidis en la unua tabelo, la litero "k" povas "kruciĝi" (kvazaŭ "fuziiĝi") kun diversaj aliaj literoj, kiel:

$\text{t}^{(FRE)} \text{t}^{(FKI)} \text{t}^{(KB)} \text{t}^{(KD)} \text{t}^{(KFE)} \text{t}^{(KFI)}$
 $\text{t}^{(KJ)} \text{t}^{(KĴ)} \text{t}^{(KL)} \text{t}^{(KM)} \text{t}^{(KN)} \text{t}^{(KP)}$
 $\text{t}^{(KR)} \text{t}^{(KŜ)} \text{t}^{(KTA)} \text{t}^{(KTA \text{ ASC.})} \text{t}^{(KAŬ)}$
 $\text{t}^{(KZ)} \text{t}^{(TRE)} \text{t}^{(TKI)} \text{t}^{(TKO)} \text{t}^{(TKU)}$

II)-La litero "n", kuŝanta sur la dua linio kaj iom pli longa ol normale, egalas al: "n" + la horizontala trajto de litero "z", aŭ "j".

Y Z w Y T D L W ' Z KONZERNO
KONZOLO BEN-
ZINO ANĴUO

I2)-Du sinsekvaj punktoj (..) signifas: "aj". Estas evidente, ke de la "j" estas prenita nur la punkto. Notu, ke, tiamaniere, la "j" estas indikita, kelkfoje, ankaŭ post la vokaloj: "u" "o".

U.. ~R.. ~R.. !.. ..o j..o ..! BELAJ NIGRAJ
ALTAJ AJLO
PAJLO AI!
...o L; L; e L; L; e! ŜAJŜONO TEOJ
TUJ ECOJ
TRUOJ TIUJ
ĈIJUJ

I3)-Punktforma finiĝo de lasta litero en vorto havas valoron de "as", kaj la signo ∞ (simila al kuŝanta cifero 8) egalas al: "sas". En tiu ĉi lasta, la "a" estas indikita per la intersekca punkto mez-inter la du cirkletoj.

· U r ! T L u y h 7 AMAS INSTRUAS
PENAS ALTAS
L 7o 7oo 7oo Loo 7oo 7oo 7oo 7oo ESTAS KONAS LUAS
VIDAS EKAS TEK-
SAS FIKSAS MIK-
SAS PENSAS ĈESAS
PESAS IRAS

ĜENERALA EKZERCARO

En la sekvonta ekzerca tabelo, troviĝas preskaŭ ĉiuj eblaj kombinaĵoj, ne nur de la lingvo Esperanto, sed ankaŭ nombro da aliaj, plej diversaj kaj tute ne apartenantaj al Nia lingvo; kiuj, tamen, povos trovi sian aplikon ĉe la diversaj naciaj lingvoj de la mondo. Kompreneble, por eventualaj, specifaj bezonoj de tiuj lingvoj, ĉi tabelo restas, plue, riĉigota kaj kompletigota per specialaj signoj.

Konsiderante fakte, ke la nova rapida skribo - elpensita origine por la lingvo Esperanto - jam fariĝas skribsistemo taŭga ankaŭ por opaj naciaj lingvoj, mi aldonis al ĝi, por eventualaj apartaj bezonoj de la diritaj lingvoj, la duan formon por ĉiu opa vokalo. Jene :

A = . v E = _ _ I = / v U = 1 S O = u ~

Kiam dulitera kunmetaĵo ne montras klaran indicon, pri kiu inter la du literoj estas la unua (skribita) kaj kiu la dua, validas la jena regulo: la unua estas tiu, kiu staras pli maldekstre.

/			} }	⌋ ⌋	† †	⌒	⌒	FT TFA
			} }	⌋ ⌋	† †	⌒	⌒	FTA TFO
			} }	⌋ ⌋	† †	⌒	⌒	STI KTI
			} }	⌋ ⌋	† †	⌒	⌒	SFE SFO

NB. - En ĉiuj ĉi supraj kunmetaĵoj, krom de la unua, estas evidente per kiu elemento la skribinto komencis kaj per kiu finis.

La literoj "f" kaj "t" - se sekvataj de konsonanto - devas esti, ĝenerale, descendaj; povas ascendi nur kiam ili ambaŭ inter si kunmetiĝas, aŭ kiam (en fremdaj vortoj) ili estas finvortaj.

f t L L h r J n J h J

FRIZI TRI
ETHO FNON PEN
OFTE HAFTO
OFTALMO FOTO

La samaj literoj (f-t) - se sekvataj de vokalo - povas esti, ĉu ascendaj, ĉu descendaj, laŭoportune.

Fine, kiam ili estas solaj, estas konsiderataj ĉiam descendintaj.

f t f t f t f t

TONO HEKTO
TAKTO ESTONTO

f t f t f t f t

FESTO TEKSTO
FIERA TIFOTUNO
FUNELO FENES-
TRO FORNO SFE-
RO SITUACIO
SIFONO SIFA-
RO SITELO STELO

Finito di stampare il 30 giugno 1976 dalla Litografia
"CENTRO STAMPA" - Via Paglia, 22/B - Bergamo t. 233348

L. 1. 0. 7. C. 1. 73:

"P. R. P."

+ i 7. i L 22213

la ĉielo senmunda
en la nokto, ĉi la nokto
kiam, ĉi la tero tremas

vetero - ĉi la ĉielo
la ĉielo la nun
noki sen

1. ~ j. 76 T 5
2. ~ j. 75 T 5
3. ~ j. 75 T 5

Estante malŝata,
mi alvenis ĉe mia
ŝelona amiko.

ĉi la ĉielo
la ĉielo la nun
noki sen

Se ni harras ĉiampon, mi petas
Ŝtarku
en via
por laŭdo. Se ni harras ĉiampon, mi petas
por via ĉi la ĉielo
la ĉielo la nun
noki sen

ĉi la ĉielo
la ĉielo la nun
noki sen

Kaj mi